

F3170 - Obecná astronomie

Otázka 03

Řecká, arabská astronomie. Evropská novověká astronomie.

Petr Šafařík

1 Řecká astronomie

Společnost vážící si vědomí; Pravou podstatu věcí lze pochopit jejich pozorováním a analýzou. Řekové mnohé přejali. Začali analyzovat staré záznamy. Odhalili pravou podstatu střídání měsíčních fází. Dále měli základní představu o prostorovém uspořádání drah Slunce a Měsíce. Z pozorování zatmění Měsíce přišli na kulový tvar Země — vyloučili tak původní myšlenky Země jako desky.

Aristotelova metoda určení vzdálenosti měsíce: Měsíc v první/poslední čtvrti. Úhel γ stanovil na $\gamma = 87^\circ$. Podle moderních měření je $\gamma = 89,5^\circ$, tedy ještě asi 19krát blíže. Z úhlových velikostí určil hrubý poměr velikostí Slunce a Měsíce. Následně ze znalosti vzdálenosti Měsíce a ze zatmění Měsíce určil velikost Země. Srovnáním přišel na poznatek, že Země $\ll$ Slunce.

Lineární rozměry Země Eratosthenes ze znalostí vzdálenosti dvou míst a úhlu, pod kterým ve stejnou dobu svítilo slunce určil již velmi přesně velikost Země.

Ptolemayova soustava Systém nebeských sfér byla natolik dokonalá, že zastavila vývoj astronomie na dlouhou dobu. Zvláště s přidáním Hyparchovy myšlenky epicyklů byla s to předpovídat velmi přesně polohy.

2 Arabská astronomie

Ve středověku byl v Evropě úpadek vědění — církevní honba za čarodějnictvím — doba temna. Arabský svět přejal myšlenky a přeložil mnohé knihy díla řeckých učenců, které následně rozvíjel. V Evropě zájem o astronomii nastal v době zámořských objevů — nutnost znalosti přesného času a polohy. Překlady z arabštiny.

3 Evropský novověk astronomie

Klasické úlohy astronomie: Koperník; Kepler; Galileo; Newton

19.století: Rozvoj astrofyziky, fyzikální povaha těles a jevů, vývoj, stavba vesmíru.